

AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM PROGRAMLARINA KATILMIŞ MAARİF MÜFETTİŞLERİ, OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLERİN BU PROGRAMLARIN ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Ahmet BOZAK¹

Necdet KONAN²

Talip ÖZDEMİR³

ÖZ

Avrupa Birliği Eğitim Programları kapsamında çok sayıda maarif müfettişi, okul yöneticisi ve öğretmen son yıllarda AB Ülkelerini ziyaret etmekte, bu ülkelerden çeşitli deneyimler elde ederek geri dönmektedir. Bu araştırmanın temel amacı AB Eğitim Programlarına katılmış olan kişilerin programlarına ilişkin bilgi düzeyleri ile katılma amaçlarının belirlenerek, katılımcıların kişisel ve mesleki gelişimlerine olan etkilerinin belirlenmesidir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmış, veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Araştırmada, analiz tekniklerinden betimsel analiz uygulanmıştır. Betimsel analiz içerisinde yer alan frekans analizi ile çözümlenmeler yapılmıştır. Müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin verdiği cevaplar sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Cevapların sıklığına göre, ortak görüşlere dayalı başlıklar altında bir sınıflama ve bu sınıflamaya bağlı olarak frekans sıklığı ve çalışma grubunun sayısı tablolar halinde verilmiş ve katılımcılardan doğrudan alıntılarla desteklenmek suretiyle analiz edilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu, Şanlıurfa ilinde AB Eğitim programlarına katılmış olan 8 maarif müfettişi, 9 okul yöneticisi ve 19 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda maarif müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenler AB Eğitim programlarına genel olarak, yeni yerler görmek, farklı ülkeleri ve kültürlerini yakından tanımak için katıldıklarını; bu ziyaretlerin AB ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanıma ve Türkiye ile karşılaştırma olanağı sağladığını; ziyaretlerden sonra, AB hakkındaki görüşlerinin olumlu yönde değiştiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların tamamı, bu tür çalışmalara, bilgi düzeylerini artırıp, mesleki gelişimlerine olumlu katkılar sağladığı için tekrar katılmak istediklerini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Avrupa Birliği Eğitim Programları, Maarif Müfettişi, Okul Yöneticisi, Öğretmen

THE VIEWS OF TEACHERS SCHOOL DIRECTORS AND EDUCATIONAL INSPECTORS TOWARDS EUROPEAN UNION EDUCATIONAL PROGRAMS

ABSTRACT

Many teachers, school directors and educational inspectors go abroad in recent years and get educational experiences in foreign countries via EU educational programs. The main purpose of this study is to define the general information levels and objectives of teachers, school directors and educational inspectors related to EU educational programs and the effects of those EU educational programs to their professional knowledge and personal developments. This study is a holistic multiple case study which is regarded to be a qualitative methods, the relevant data was collected via semi-structured interviews with educational inspectors, school directors and teachers working in Şanlıurfa. 19 teachers, 9 school directors and 8 educational inspectors were interviewed individually about the effectiveness of EU educational programs. The results of the study revealed that the teachers, school directors and educational inspectors joined those EU educational programs in order to see new places, to get knowledge about different countries and cultures; EU educational programs' visits let them know about educational facilities of EU countries and compare these facilities with their own country; after joining those EU educational programs, they positively changed their views about European culture and European Union. All of the participants stated that they wanted to join those activities once again as those activities made substantial contributions to their professional knowledge and personal developments.

Keywords: European Union; EU Educational Programs; Educational Inspector; School Directors; Teachers.

DOI: 10.17823/gusb.192

¹ Dr., Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Maarif Müfettişleri Başkanlığı, abozok77@hotmail.com

² Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, necdet.konan@inonu.edu.tr

³ Dr., İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Maarif Müfettişleri Başkanlığı, tlpzdemir@gmail.com

GİRİŞ

Avrupa Birliği eğitim programları kapsamında çok sayıda maarif müfettişi, okul yöneticisi ve öğretmen son yıllarda AB Ülkelerini ziyaret etmekte, bu ülkelerden çeşitli deneyimler elde ederek geri dönmektedir. Ancak bu ziyaretlere katılmış olan eğitim çalışanlarının, katılım öncesinde programlara ilişkin bilgi düzeylerinin ne olduğu, bu programlara katılım amaçlarının neler olduğu, bu amaçların ne derecede gerçekleştiği, programların katılımcıların mesleki gelişimlerine ne gibi katkı sağladığı hususlarında yeterince dönüt alınmadığı düşünülmektedir.

Bu araştırma ile AB Eğitim Programlarına katılmış olan maarif müfettişi, okul yöneticisi ve öğretmenlerin, bu programlara ilişkin bilgi düzeylerini, katılma amaçlarını, bu amaçları ne derecede ulaştıklarını, bu programların kişisel ve mesleki gelişimlerine olan etkilerini belirlemek amaçlanmıştır.

Ayrıca bu programlara ilişkin bilgi düzeyinin artırılmasının ve elde edilen deneyimlerin katılımcıların kişisel ve mesleki gelişimlerine ne gibi katkı sağladığının ortaya konulmasının, 2014-2020 döneminde uygulanması düşünülen yeni Erasmus+ Programının, Türkiye’de önümüzdeki dönemde daha etkili bir şekilde uygulanmasına da katkı sağlaması beklenmektedir.

Yapılan bu çalışmada, AB eğitim programlarının gelişim süreci ve uygulanmakta olan güncel eğitim programları hakkında genel bilgiler verilerek, bu programlara katılmış olan maarif müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak programların etkililiği hakkında değerlendirmelere yer verilmiştir.

I. AVRUPA BİRLİĞİ VE AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM PROGRAMLARI

Avrupa Birliği, 18 Nisan 1951 tarihinde Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu olarak kurulmuş, daha sonraki yıllarda, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu adını alan bu birlik, süreç içinde İngiltere, Danimarka, İrlanda, Yunanistan, İspanya, Portekiz, İsveç, Finlandiya, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Slovakya Cumhuriyeti, Slovenya, Estonya, Letonya, Litvanya, Güney Kıbrıs ve Malta, Romanya, Bulgaristan’ın katılımıyla birlikte dünyanın en büyük ekonomik ve siyasi topluluklarından biri haline dönüşmüştür (Topsakal ve Sünbül, 2005).

Türkiye Cumhuriyeti, topluluğa ilk resmi katılım başvurusunu Temmuz 1959’da yapmış, 1964’de yürürlüğe giren “Ankara Anlaşması” ile Türkiye – AB ortaklık müzakereleri başlatılmıştır. Türkiye, Avrupa Birliğine tam üyelik için 1987 yılında başvuruda bulunmuş, Ocak 1996 tarihinden itibaren de Avrupa Gümrük Birliğine dahil olmuştur (Tuzcu, 2006).

Günümüzde ivme kazanan bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde tüm ülkeler, sosyal, politik ve teknolojik alanlarda hızlı bir işbirliğine gitmişler, bu süreçte Türkiye’nin yakın olduğu coğrafyadaki ülkeler de Avrupa Birliğini oluşturmuşlardır. Bilgi çağı ve küreselleşme, bu ülkeleri birçok alanda birlikte hareket etmeye zorlamış ve bunun sonucunda AB genişlemiştir. Birliğin amacı, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamın her alanında ülkeler arasında ortaklıklar kurarak ortak bir sinerji

oluşturarak, vatandaşlarının yaşam standartlarını yükseltmektir (İşeri, 2005; Gedikoğlu, 2005; Kış ve Konan, 2012).

Bununla birlikte, küreselleşme olgusuna ve bu süreçte ortaya konulan bu tür çabalara yönelik bir takım eleştiriler de dile getirilmektedir. Bunların başında küreselleşme olgusunun altında, kapitalizmin geniş ölçekte yaygınlaştırılması, tüm dünyanın açık bir pazar haline getirilerek, küresel sermaye egemenliğinin kurulması çabasının olduğu yönünde eleştiriler gelmektedir (DPT, 1995; 2000; Sönmez, 2002; Erdem, 2002; Kızılcelik, 2002; Erdem, 2008).

Günümüzdeki küreselleşmeyle birlikte, ülkeler arasında bölgesel işbirlikleri ve projeler yaygınlaşmış, bu durum toplumun bütün kesimlerini bir şekilde etkilemiştir (DPT, 1995; Didou-Aupetit, 2002; Erdem, 2008). Eğitimin de bu değişim sürecinden etkilenmesi kaçınılmazdır. Eğitim alanında ortaya çıkan bu yeni paradigma, Bologna-Prag-Berlin süreciyle yeni bir ivme kazanmış, Mart 2000 tarihinde Lizbon’da AB Devlet Başkanları toplantısında, AB’nin 2010 yılına kadar dünyanın “en dinamik ve rekabet gücü en yüksek bilime dayalı ekonomik alanı olması” hedeflenmiştir. Bu hedef, 2001 Stockholm ve 2002 Barselona toplantılarında da yinelenmiştir. Bu toplantılarda, bu vizyonun gerçekleştirilmesi için eğitim öğretim alanında yapılacak olan değişimler de belirleyici bir araç olarak öngörülmüştür (Gümrükçü, 2005).

Diğer yandan, eğitim uygulamaları, önem verilen alanlardan birisi olmasına rağmen, ülkeden ülkeye büyük değişiklikler gösterebilmekte, ortak uygulama ve ortak bir terminoloji oluşturulamamaktadır. Bu sıkıntıları gidererek, ortak uygulamalar oluşturmak amacıyla AB Eğitim Programları uygulamaya konulmuş olduğu görülmektedir (İlhan, 2003).

Birliğin eğitim çerçevesini değiştirmeyi ve birleştirmeyi hedefleyen politikalardan birisi de “Hayat Boyu Öğrenme” yaklaşımı olmuştur (Tuschling ve Engemann, 2006). 2007-2013 yılları arasında uygulanmış olan bu program genel olarak iki ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar, Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programlarıdır. Hayat Boyu Öğrenme Programı, Comenius, Erasmus, Leonardo ve Grundvig alt programlarından oluşmaktayken; Gençlik Programı ise gençlik değişimleri, gençlik girişimleri, Avrupa gönüllü hizmeti, AB komşu ülkeleriyle iş birliği, gençlik çalışanları ve gençlik kuruluşları için eğitim ve ağ kurma, gençler ve gençlik politikalarından sorumlu olanlar için toplantılar, eğitim ve işbirliği planı gibi alt eylem programlarından oluşmuştur.

2014 yılından itibaren ise bu program yerine “Erasmus+” Programı uygulamaya konulmuştur. Bu yeni program genel olarak proje faaliyetlerine dayanmakla birlikte, program içerisinde bireysel faaliyetlere de yer verilmiştir. Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programının yerine 2014-2020 yılları arasında uygulanması planlanan “Erasmus+ Programı” ile bireylere, yaş ve eğitim düzeylerine bakılmaksızın, yeni bilgi ve beceriler kazandırılması; bu kişilerin kişisel gelişimlerine katkı sağlanması ve bu yolla istihdam olanaklarının artırılması amaçlanmaktadır. Erasmus+ Programı ağırlıklı olarak; eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarını kapsamaktadır. Erasmus+ Programı’na bu

adın verilmesinin sebebi, Avrupa işbirliği özdeşleştirildiği düşünülen Erasmus programının bilinirliğinden faydalanmaktır (U.A., 2014).

Erasmus+ Programı kapsamında 3 ana eylem ve 2 özel eylem programı bulunmaktadır. Bunlar: (i) Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (ii) Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği (iii) Politika Reformuna Destek. Özel Eylemler: (i) Spor Destekleri (ii) Jean Monnet Programı (Yükseköğretim kurumları düzeyindeki öğretme ve araştırmaları ile akademik politika tartışmalarına yönelik faaliyetleri kapsamaktadır)

Erasmus+ Programının bir diğer yeni özelliği ise işbirliği kurulacak ülkelerin sayısı ve coğrafyası genişlemiş olmasıdır. Buna göre, faaliyet türüne göre değişiklik göstermekle birlikte AB dışında da çok sayıda ülke ile işbirliğini kapsamaktadır. Bunlar: (i) 28 AB üyesi ülke (Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan); (ii) AB üyesi olmayan program ülkeleri (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn, İsviçre, Makedonya ve Türkiye); (iii) Üçüncü ülkeler (Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ Cumhuriyeti, Sırbistan, Ermenistan, Azerbaycan, Belarus, Gürcistan, Moldova, Ukrayna, Rusya Federasyonu, Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye ve Tunus); (iv) Uygun görülen bazı merkezi projeler kapsamında diğer dünya ülkeleri ile ortaklıklar da kurulabilmektedir (U.A., 2014).

II. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma ile AB Eğitim Programlarına katılmış olan Katılımcıların bu programlara ilişkin bilgi düzeylerini, katılma amaçlarını, bu amaçları ne derecede ulaştıklarını, bu programların kişisel ve mesleki gelişimlerine olan etkilerini belirlemek amaçlanmıştır.

Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Katılımcıların, bu programa katılma amaçları nelerdir ve bu amaçlarının gerçekleştiğini düşünmekte midirler?
2. Katıldıkları eğitim programları, katılımcıların kişisel ve mesleki gelişimlerine ne gibi katkılar sağlamıştır?
3. Katılımcılar, AB eğitim programlarına katılma ile ilgili bilgiye kimden veya nereden ulaşmışlardır?
4. Katılımcılar, AB eğitim programlarına katılım konusunda yeterli bilgiye sahip midirler?
5. Katılımcıların, ziyaret için gittikleri ülkelerin eğitim öğretim faaliyetlerine ilişkin değerlendirmeleri nelerdir?
6. Katılımcılar, bu çalışmalarda ne gibi yeni konular öğrenmişlerdir?
7. Katılımcıların, AB hakkındaki görüşleri bu programlara katıldıktan sonra değişmiş midir?

8. Katılımcılar, bundan sonra bu tür faaliyetlere katılmayı düşünmekte midirler?

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu ve veri toplama amacına ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

Araştırma Modeli: Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (case study) deseni kullanılmıştır. Snape ve Spencer'e (2003) göre, nitel araştırma istatistiksel yöntemlerle ilgili bir süreç olmaktan daha ziyade sosyal hayatı anlamada ve yorumlamada derinlemesine bilgi vermektedir. Durum çalışması ise bir olguyu veya olayı kendi gerçek ortamında ele alan, sınırların belirgin olmadığı, birden fazla kanıt veya veri kaynağının var olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir (Yin, 1984). Durum çalışması, durumun sınırlanması, araştırma olgusunun belirlenmesi, veri setinin araştırılması, bulguların oluşturulması, yorumların yapılması ve sonuçların yazılması aşamalarını içermektedir (Carla, 2008). Durum çalışması olgular ve kavramlar arasındaki sınırlar belirli olmadığında özellikle yaşam bağlamı içinde günlük olguları içermektedir (Kohlbacher, 2005).

Örnekleme: Örnekleme, maksimum çeşitlilik yöntemine göre belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik yöntemi, çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığı ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutları ortaya konulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırmanın örneklemini, Şanlıurfa ilinde AB Eğitim programlarına katılmış olan maarif müfettişi, okul yöneticisi ve öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma öncesinde Şanlıurfa İlinde görev yapan ve AB Eğitim programlarına katılmış olan müfettiş, yönetici ve öğretmenlerle telefon ve elektronik posta yoluyla iletişime geçilmiştir. Bu kişiler arasından toplam 36 kişi araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Araştırma sürecinde, 8 maarif müfettişi, 9 okul yöneticisi ve 19 öğretmen ile bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Nitel bir çalışma olması ve demografik değişkenlere dayalı olarak herhangi bir analiz yapılmayacağından dolayı, görüşmeler sırasında katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin veriler toplanmamış, katılımcılara araştırma konusuna ilişkin 8 soru yöneltilmiştir. Maarif müfettişlerinden 3'ü Grundvig Eğitim Programı, 3'ü Leonardo Da Vinci Eğitim Programı, 1'i Çalışma Ziyaretleri, 1'i Comenius kapsamındaki programlara katılmışlardır. Okul yöneticilerinden 7'si Comenius Programı, 2'si ise Leonardo Da Vinci Programı kapsamında ziyaretlerde bulunmuşlardır. Öğretmenlerden 12'si Comenius Programı, 6'sı Leonardo Da Vinci Programları kapsamındaki çalışmalara katılmıştır. 1 öğretmen, katıldığı programın adını belirtmemiştir.

Veri Toplama Aracı: Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, kavramsal çerçeveye oluşturulduktan ve alanyazın çalışması yapıldıktan sonra, sorulacak olan soruların belirlenmesi amacıyla AB Eğitim Programlarının bilinirliği, bireysel ve mesleki gelişime katkısı hakkında programa daha önce katılmış olan 2 maarif müfettişi, 2 okul yöneticisi ve 2 öğretmen ile sözlü görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerin sonunda sekiz görüşme sorusu hazırlanarak, uzman

görüşü alınmıştır. Oluşturulan bireysel görüşme formu, Şanlıurfa ilinde görev yapan ve bu programlarına katılmış olan 8 maarif müfettişi, 9 okul yöneticisi ve 19 öğretmene elektronik posta yoluyla gönderilmiştir. Ayrıca katılımcılara, yüz yüze görüşmeler yoluyla, bunun olanaklı olmadığı durumlarda telefonla ulaşılarak, araştırmanın amacı ve soruların içeriği hakkında detaylı bilgi verildikten sonra, yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler yoluyla veriler toplanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması: Araştırmada, nitel analiz tekniklerinden betimsel analiz uygulanmıştır. Betimsel analiz içerisinde yer alan frekans analizi ile çözümlenmeler yapılmış, görüşülen kişilerin verdiği cevaplar sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların vermiş oldukları cevapların sıklığına göre, ortak görüşlere dayalı başlıklar altında bir sınıflama ve bu sınıflamaya bağlı olarak frekans sıklığı ve katılımcı sayıları tablolar halinde verilmiş, ayrıca gerekli durumlarda katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak bu veriler desteklenmiş ve analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan maarif müfettişleri M-1'den başlamak üzere M-8'e kadar; Okul Yöneticileri Y-1'den başlamak üzere Y-9'a kadar; öğretmenler ise, Ö-1'den başlamak üzere Ö-19'ye kadar kodlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik: Görüşme formu, kavramsal çerçeve oluşturulduktan ve alanyazın çalışması yapıldıktan sonra, sorulacak olan soruların belirlenmesi amacıyla AB Eğitim Programlarının bilinirliği, bireysel ve mesleki gelişime katkısı hakkında programa daha önce katılmış olan altı katılımcı ile sözlü görüşmeler yapılmış ve yapılan ön görüşmelere dayalı olarak her üç araştırmacı tarafından birlikte sorular hazırlanmış, uzman görüşünün alınmasının ardından araştırma amaçları doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar araştırmacılar tarafından ayrı ayrı incelenerek betimsel içerik analizi yapılmış, birbirine yakın ve aynı ifadeler ortak ve kapsayıcı bir cümle etrafında sınıflandırılarak kodlanmıştır. Her üç araştırmacının oluşturduğu sınıflandırmalar, araştırmacılar tarafından birlikte tekrar değerlendirilerek, gerekli durumlarda cümlelerin daha net ve anlamlı bir şekilde ifade edilebilmesi için, bu sınıflandırmalar arasında birleştirmeler veya düzeltmeler yapılmıştır. Bunun yanı sıra, katılımcıların verdikleri cevapların sıklığına göre yapılan sınıflamalar doğrultusunda frekans sıklığı da analiz edilmiş ve gerekli durumlarda katılımcıların görüşlerinden direk alıntılar yapılarak, oluşturulan sınıflandırma ve değerlendirmeler desteklenmiştir. Yapılan alıntılarda ölçüt, frekans sıklığı açısından ortak görüşlerin ifade edilmesinin yanı sıra, araştırma amaçları açısından dikkat çekici ve farklı görüşlerin araştırmaya yansıtılmasıdır.

Bu araştırmada iç geçerliği sağlamak amacıyla, AB Eğitim Programlarına katılmış olan müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin bu programlar hakkındaki görüşleri, ortak ve kapsayıcı ifadeler etrafında sınıflandırılarak değerlendirilmiş ve değerlendirmeler doğrudan alıntılar yoluyla desteklenmiştir. Dış geçerliği sağlamak için ise araştırmanın yöntemi, ayrıntılı biçimde tanımlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliği için her üç araştırmacının birbirinden bağımsız olarak yapmış olduğu sınıflandırmalar karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırmalarda herhangi bir istatistik işlemi uygulanmamış, genel bir karşılaştırma yapılmış, ortaya konulan sınıflandırmaların genel olarak benzer konular etrafında yoğunlaştığı, her üç araştırmacının kodlamalarının birbirine yakın olduğu, yapılan çalışmalar arasındaki uyum düzeyinin büyük oranda benzeştiği görülmüştür. Bununla birlikte farklılıkların olduğu durumlarda, katılımcı görüşlerinin en net ve kapsayıcı şekilde sınıflandırılabilmesi için her üç araştırmacı tarafından ortaya konulan sınıflandırmalar arasında birleştirmeler veya düzeltmeler yapılmıştır.

IV. BULGULAR

A. Katılımcıların, AB Eğitim Programlarına Katılma Amaçlarının Neler Olduğu, Bu Amaçlarını Gerçekleştirip Gerçekleşmediklerine İlişkin Bulgular

1. Maarif Müfettişlerinin Görüşleri: Maarif müfettişlerinin bu soruya ilişkin görüşleri,

Tablo 1’de belirtilen amaçlar etrafında toplanmaktadır.

Tablo 1: Maarif Müfettişlerinin Programa Katılım Amaçlarına İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=8)
<i>Yeni yerler görmek ve yeni kültürleri tanımak (M-1; M-2; M-3; M-5; M-7)</i>	5
<i>Avrupa Ülkelerindeki bilgi birikimi ve farklı uygulamaları yerinde görmek (M-3; M-4; M-6; M-7; M-8)</i>	5

Tablo 1’de belirtilen amaçların yanı sıra, “*Kişisel gelişim sağlamak (M-1), Ülkesini ve kültürünü tanıtmak (M-2), Dil becerisini geliştirmek (M-5), Ortak proje oluşturmak (M-5)*” gibi amaçlar da katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Katılımcıların bu programlara katılma nedenleri ile ilgili olarak öne çıkan bazı müfettiş görüşleri şunlardır:

Bir maarif müfettişi (M-1) katılma amacını “... *farklı kültür ve ülkeleri tanımak, işbirliği yapmak, kişisel gelişimime katkı sağlamak...*” şeklinde dile getirmiştir. Diğer bazı maarif müfettişleri de; “...*Gezmek, yeni bir şeyler öğrenmek, ülkemizi ve kültürümü en doğru biçimde temsil etmek...*” (M-2); “...*Avrupa’daki bilgi birikimini ve tecrübeyi yerinde görmek ve yeni kültürler tanımaktır. Bu amaca da yeterince ulaştığımızı ve projenin çok faydalı olduğunu düşünüyorum...*” (M-3) diyerek bu husustaki görüşlerini ortaya koymaktadırlar.

Bu amaçlarını gerçekleştirip gerçekleştirmediklerine ilişkin görüşler değerlendirildiğindeyse, katılımcılardan 4’ü bu amaçların gerçekleştiğini belirtirken, 1 katılımcı gerçekleşmediğini belirtmiştir. Bununla birlikte 3 katılımcı ise bu konuda görüş belirtmemiştir.

2. Okul Yöneticilerinin Görüşleri: Okul yöneticilerinin, bu soruya ilişkin görüşlerinin genel olarak tablo 2’de belirtilen amaçlar etrafında toplandığı görülmektedir.

Tablo 2: Okul Yöneticilerinin Programa Katılım Amaçlarına İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=9)
Farklı ülkeleri ve kültürlerini yakından tanımak (Y-1; Y-2; Y-3; Y-6; Y-7; Y-9)	6
Avrupa ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanımak (Y-2; Y-3; Y-4; Y-6; Y-7; Y-8)	6
Dil becerilerini geliştirmek (Y-7)	1

Okul yöneticilerinin bu programlara katılma amaçları genel olarak, farklı ülkeleri ve kültürlerini yakından tanıma; Avrupa ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanıma amaçları etrafında yoğunlaşmaktadır.

Bu programlara katılma amaçlarına ilişkin olarak öne çıkan bazı yönetici görüşleri şunlardır: “... değişik ülkelerin kültürlerini bizzat yaşayarak tanımak ve gittiğimiz okullardaki eğitim uygulamalarını karşılaştırmak olmuştur” (Y-1);

“...Avrupa’daki eğitim sistemlerinin ve kültürlerinin nasıl olduğunu görmeyi” (Y-3); “Farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerini öğrenmek, okul yönetiminin nasıl olduğunu görmek istemedim” (Y-4);

“Avrupa ülkeleri ile kendi eğitim sistemimizi karşılaştırma; yabancı dil öğrenimini özendirme; ortak ülkelerin kültürlerini tanıma ve kültürleri hakkında bilgi sahibi olma” (Y-7);

“AB ülkeleri ve kültürleri hakkında, eğitim sistemi hakkında bilgi sahibi olmak” (Y-9);

Araştırmaya katılan 9 okul yöneticisinden 7’si, bu programlara katılma amaçlarının gerçekleştiğini belirtirken, 3 katılımcı bu konuda görüş belirtmemiştir.

3. Öğretmenlerin Görüşleri: Öğretmenlerin görüşlerinin genel olarak tablo 3’te belirtilen amaçlar etrafında toplandığı görülmektedir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Programa Katılım Amaçlarına İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=19)
Avrupa ülkelerindeki bilgi birikimi ve farklı uygulamaları yerinde görmek; bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak (Ö-2; Ö-4; Ö-5; Ö-8; Ö-9; Ö-12; Ö-13; Ö-16; Ö-17; Ö-18; Ö-19)	11
Dil becerisini geliştirmek (Ö-3; Ö-5; Ö-7; Ö-12; Ö-14; Ö-17)	6
Farklı ülkeleri ve kültürlerini yakından tanımak (Ö-1; Ö-3; Ö-13; Ö-14; Ö-15)	5
Kişisel ve mesleki gelişim sağlamak; ortak proje oluşturmak için alt yapı oluşturmak (Ö-1; Ö-3; Ö-5)	3

AB Eğitim Programlarına katılma amaçlarına ilişkin olarak öne çıkan bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

“Öğrencilerime daha yararlı olabilmek, mesleki gelişimime ve kişisel gelişimime katkı sağlamak, farklı kültürleri tanımak amacıyla bu programa katıldım” (Ö-1);

“... öncelikle İngilizcenin anadil olarak konuşulduğu bir ülkede pratik yapma fırsatına sahip olmak ve orada başka ülkelerden gelen meslektaşlarla bir araya gelip uygulamalardan ve yeniliklerden haberdar olmak, ilerde yapılacak olan projeler için bir altyapı oluşturmak ve çevre edinmeyi” (Ö-5);

“Kendimi geliştirmek ve öğrettiğim dil üzerindeki hakimiyetimi artırmak” (Ö-7); “...yeni kültürleri tanımak ve farklı ülkeler görmeyi....” (Ö-15);

“... seçilen ülkelerin eğitim-öğretim sürecini inceleyebilmek, eğitim merkezlerini yakından görebilmek, kullandıkları materyalleri inceleyebilmek, farklı ülkelerdeki meslektaşlarıyla iletişim kurabilmek, eğitim öğretim süresince uyguladıkları etkinlikleri takip edebilmek, fikir alışverişinde bulunabilmektir.” (Ö-18);

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 8’i bu programlara katılma amaçlarının gerçekleştiğini belirtirken, 4 katılımcı, amaçlarının beklentileri doğrultusunda tam olarak gerçekleşmediğini belirtmiştir. 7 katılımcıysa amaçlarının ne oranda gerçekleştiği konusunda herhangi bir görüş belirtmemiştir.

4. Maarif Müfettişi, Okul Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması:

Araştırmaya katılan her üç grubun görüşlerinin “Yeni yerler görmek, farklı ülkeleri ve kültürlerini yakından tanımak; Avrupa ülkelerindeki bilgi birikimi ve farklı uygulamaları yerinde görmek; Avrupa ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanımak; bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak” gibi ortak görüşler etrafında yoğunlaştığı görülmektedir. Bununla birlikte “Dil becerilerini geliştirme” amacı, öğretmenler tarafından, diğer iki gruptaki katılımcılara nazaran, kısmen daha fazla vurgulanmıştır.

“Ortak proje oluşturmak için alt yapı oluşturma” konusu sadece maarif müfettişi ve öğretmen grubundaki katılımcıların katılım amaçları arasında yer bulurken, bu konu okul yöneticileri tarafından dile getirilmemiştir. “Ülkesini ve kültürünü tanıma” konusysa sadece maarif müfettişi grubunda bulunan bir katılımcı (M-2) tarafından katılım amaçlarından birisi olarak dile getirilmiştir.

B. AB Eğitim Programlarının, Katılımcıların Kişisel ve Mesleki Gelişimlerine Ne Gibi Katkılar Sağladığına İlişkin Bulgular

1. Maarif Müfettişlerinin Görüşleri: Maarif müfettişlerinin bu soruya ilişkin cevapları genel olarak tablo 4’te belirtilen görüşler etrafında toplanmaktadır.

Tablo 4: AB Eğitim Programlarının, Maarif Müfettişlerinin Kişisel ve Mesleki Gelişimlerine Ne Gibi Katkılar Sağladığına İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=8)
Yeni bakış açıları kazandırdığı (M-1; M-2; M-5; M-6; M-7)	5
Bu ülkelerin sosyal ve kültürel yaşantıları hakkında bilgi edinmeyi sağladığı (M-1; M-2; M-4; M-5; M-8)	5
Dil becerilerini geliştirdiği, yabancı dilin önemini kavradığı (M-2; M-5; M-7)	3
Bu ülkelerin eğitim sistemleri hakkında bilgi edinmelerini sağladığı (M-3; M-6; M-7)	3
Proje geliştirme konusunda deneyim sağladığı (M-5)	1

Maarif müfettişlerinin önemli bir bölümü (f=5), bu çalışmaların kendilerine yeni bakış açıları kazandırdığını belirtirken, 1 maarif müfettişi (M-1) bu konudaki görüşünü “...Çok faydalı olduğunu, ufku açtığını, yeni bakış açıları, sorunlara farklı çözüm önerileri geliştirmeme yardımcı olduğunu, her şeyden önemlisi cesaretimi artırdığını, yeni ülkeler ve aynı işi yapan değişik kültürdeki insanları tanıma fırsatı verdiğini düşünüyorum...” diyerek dile getirmiştir. Başka bir maarif müfettişi (M-5), “...Dünyaya farklı bakmama katkı sağladı...” diyerek; bir başkasıysa (M-6) “...alternatif bir

paradigmanın başarıyla nasıl uygulandığını görmek aslında daha geniş bir perspektiften düşünme olanağı kazandırdı...” diyerek bu konudaki görüşlerini ifade etmişlerdir.

“Bu ülkelerin sosyal ve kültürel yaşantıları hakkında bilgi edinmeyi sağladığı” görüşü de birçok maarif müfettişi (f=5) tarafından dile getirilmiş bir başka görüş olarak ön plana çıkmaktadır. Bir maarif müfettişi (M-4) bu konudaki görüşünü “Avrupa insanların gelişmişliğinde, teori ve pratiğin birleşmesinin, istenilen davranışların alışkanlığa dönüşmesinin etkisi olduğunu düşünüyorum. Sözel olarak konuların anlatımından ziyade doğruların yaşanmasının daha kontrol edici ve geliştirici olduğunun somut göstergelerini yaşadım” diyerek dile getirmektedir.

Maarif Müfettişleri tarafından dile getirilen başka bir konu, bu çalışmaların “Dil becerilerini geliştirdiği ve yabancı dilin önemini kavratmış” (M-2; M-5; M-7) konusu olmuştur. Bu yönde görüş bildiren bir maarif müfettişi (M-7) “...Dil öğrenmeye karşı motivasyonum arttı, bu ülkelerdeki eğitim uygulamaları ile ülkemizdeki uygulamaları karşılaştırma olanağım oldu, bundan da öte mesleki açıdan ufukum açıldı...” diyerek bu konudaki görüşünü dile getirmektedir.

“Bu ülkelerin eğitim sistemleri hakkında bilgi edinmelerini sağladığı” (M-3; M-6; M-7) görüşü de maarif müfettişleri tarafından belirtilen katkılardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Bir maarif müfettişi (M-3) “... ziyaret ettiğim ülkelerdeki eğitim ve denetim sistemi hakkında az da olsa bir bilgi edinme şansım oldu, bu durumun da mesleki ve kişisel açıdan bana katkı sağladığını düşünüyorum. Özellikle dikkatimi çeken nokta, bizdeki İŞKUR’un karşılığı olan bir kurum tarafından çocuklara erken yaşlardan itibaren meslekler hakkında bilgi verildiğini ve bu işin çok profesyonel bir şekilde yapıldığını gözlemlem oldu” diyerek bu konudaki görüşünü belirtmektedir.

2. Okul Yöneticilerinin Görüşleri: Okul yöneticilerinin bu konudaki cevapları tablo 5’te belirtilen görüşler etrafında yoğunlaşmaktadır.

Tablo 5: AB Eğitim Programlarının, Okul Yöneticilerinin Kişisel ve Mesleki Gelişimlerine Ne Gibi Katkılar Sağladığına İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=9)
AB ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanıma ve ülkemizle karşılaştırma olanağı sağlaması (Y-1; Y-5; Y-6; Y-7; Y-8; Y-9)	6
Farklı kültürleri tanıma fırsatı sağlaması (Y-1; Y-7; Y-8)	3
Dil becerilerini geliştirmesi ve yabancı dil öğrenmeyi özendirilmesi (Y-1; Y-7; Y-8)	3
Katılımcıların ufkunu açması (Y-2; Y-7)	2

Okul yöneticilerin en çok ortak görüş belirttiği (f=6) konu “AB ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanıma ve ülkemizle karşılaştırma olanağı sağlaması” olmuştur. Bir katılımcı (Y-8) bu konudaki görüşünü “... Farklılıkların kabul edilmesi ve potansiyel ön yargıların yok edilmesine yönelik bir anlayışla ortak ülkelerin yaşam tarzlarını, kültürlerini, dillerini tanımam açısından faydalıydı. ...Proje hareketliliği sürecinde dil (İngilizce) öğrenmeye karşı isteklilik oluştu....Mesleki açıdan daha üretken olduğumu hissettim, rutin okul etkinliklerinin dışında kendi müfredatımızla yörgülen bir proje yürütmek doyurucu ve keyifliydi...” şeklinde dile getirmiştir.

3. **Öğretmenlerin Görüşleri:** Öğretmen görüşlerinin genel olarak tablo 6’da belirtilen konular etrafında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 6: AB Eğitim Programlarının, Öğretmenlerin Kişisel ve Mesleki Gelişimlerine Ne Gibi Katkılar Sağladığına İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=19)
<i>AB ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanıma ve ülkemizle karşılaştırma olanağı sağladığı (Ö-2; Ö-3; Ö-4; Ö-8; Ö-10; Ö-11; Ö-12; Ö-13; Ö-16; Ö-18)</i>	10
<i>Mesleki yeterliliklerini ölçme fırsatı sağladığı ve mesleki yeterliliklerini olumlu yönde etkilediği (Ö-5; Ö-7; Ö-10; Ö-11; Ö-12; Ö-15; Ö-17; Ö-18; Ö-19)</i>	9
<i>Bu ülkelerin sosyal ve kültürel yaşantıları hakkında bilgi edinmeyi ve ülkemizle karşılaştırma olanağı sağladığı (Ö-1; Ö-2; Ö-3; Ö-4; Ö-5; Ö-16; Ö-18)</i>	7
<i>Dil becerilerini geliştirdiği, yabancı dilin önemini kavratıldığı (Ö-1; Ö-5; Ö-7; Ö-14; Ö-15; Ö-18)</i>	6
<i>Yeni bakış açıları kazandırdığı (Ö-9; Ö-14; Ö-17)</i>	3

Görüşlerine başvuru alan öğretmenlerin tamamı, çalışmaların bireysel ve mesleki açılardan kendilerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılmış olan öğretmenlerin önemli bir kısmı (f=10), bu çalışmaların kendilerine “*AB ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanıma ve ülkemizle karşılaştırma olanağı sağladığı*” yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu yönde görüş bildiren bir öğretmen (Ö-4) “...en büyük faydası bizim sistemimizle Avrupa’nın sistemini kıyaslama olanağı sunmasıydı. Kişisel olarak ise farklı kültürleri tanımak, yaşayış biçimlerini görmek ve kendi kültürümüzle karşılaştırma olanağı sunması...” diyerek konuya ilişkin görüşünü ifade etmektedir.

Bazı öğretmenler, “*Mesleki yeterliliklerini ölçme fırsatı sağladığı ve mesleki yeterliliklerini olumlu yönde etkilediği*” yönünde yoğun olarak (f=9) görüş belirtmişlerdir. “*Kişisel olarak özgüven kazanmamı ve teorisini bildiğim bir dilin pratiğini ölçme fırsatı sunmuştur. Mesleki olarak ise, öğretmeyi amaç edindiğim dilin anayurdunu görmek, tanımak açısından çok faydalı olmuştur. Kültürü, coğrafyayı, yaşam tarzını görmek o dili öğretebilmek açısından faydalı oldu. İki haftalık kurs süresince yeni metod ve teknikler öğrenmek mesleki gelişimime çok faydalı olmuştur*” (Ö-5);

“*Bu ülkelerin sosyal ve kültürel yaşantıları hakkında bilgi edinmeyi ve ülkemizle karşılaştırma olanağı sağladığı*” görüşü de araştırmaya katılan öğretmenler tarafından yoğun bir şekilde (f=7) dile getirilen bir başka görüş olarak ön plana çıkmaktadır. “...onların kültürlerini yakından inceleme fırsatı buldum. Onların mimari alanda daha çok geliştiklerini ve sanatı hayatlarının her anına yerleştiklerini fark ettim. Sanatın toplumların gelişimindeki katkısını gördüm. Mesleki olarak artık materyallerin kullanımı konusunda daha geniş düşünebiliyorum, okul öncesi eğitimin öğretmen merkezli değil, öğrenci merkezli olması gerektiğini çocukların eğitim öğretim süresince baskıcı olmadığını fark ettim. Kendi sınıftaki öğrencilerle yurt dışında gezip gördüğüm öğrenciler arasındaki farkları görebildim” (Ö-18).

“*Dil becerilerini geliştirdiği, yabancı dilin önemini kavratıldığı*” görüşü de öğretmenler tarafından sıklıkla (f=6) dile getirilen görüşler arasında yer almaktadır. Bu konuya ilişkin dikkat çeken bazı katılımcı görüşleri şunlardır: “...*Yabancı dilimin daha iyi olması gerektiğini fark ettim. ...*”

(Ö-1); "...Comenius Projesi, dil becerimi fark edilir biçimde geliştirdi. Yazışmalarımız ve geziler sırasında dili aktif olarak kullanmam bana en büyük katkıyı sağlandı..." (Ö-15)

4. Maarif Müfettişi, Okul Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması:

Araştırmaya katılan her üç grubun görüşlerinin "AB ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanıma ve ülkemizle karşılaştırma olanağı sağladığı; bu ülkelerin sosyal ve kültürel yaşantıları hakkında bilgi edinmeyi ve ülkemizle karşılaştırma olanağı sağladığı; dil becerilerini geliştirdiği ve yabancı dil öğrenmeyi özendirdiği; yeni bakış açıları kazandırdığı ve katılımcıların ufkunu açtığı" gibi ortak görüşler etrafında yoğunlaştığı görülmektedir.

"Yeni bakış açıları kazandırdığı ve katılımcıların ufkunu açtığı" görüşü, maarif müfettişleri tarafından, diğer katılımcılara nazaran kısmen daha fazla vurgulanmıştır. "Proje geliştirme konusunda deneyim sağladığı" görüşü ise, maarif müfettişi ve öğretmen grubundaki katılımcılardan sadece 2 katılımcı (M-5; Ö-1) tarafından belirtilmişken, bu görüş yönetici grubunda bulunan katılımcılar tarafından dile getirilmemiştir.

C. Katılımcıların, AB Programlarına Katılma ile İlgili Bilgiye Kimden veya Nereden Ulaştığına İlişkin Bulgular

1. Maarif müfettişi Görüşleri: Maarif müfettişleri genel olarak katılım konusundaki bilgileri tablo 7'de belirtilen kişi ve birimlerden aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 7: Katılım İle İlgili Bilgiye Kimden veya Nereden Ulaştıklarına İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=8)
Arkadaşlarından (M-1; M-4; M-7; M-8)	4
Ulusal Ajansın web sitesinden ve İnternet üzerinden (M-2; M-5)	2
İl proje biriminden (M-3)	1
çalıştığı kurumun duyuru sayfasından (M-6)	1

2. Okul Yöneticilerinin Görüşleri: Okul yöneticileri genel olarak katılım konusundaki bilgileri tablo 8'de belirtilen kişi ve birimlerden aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8: Katılım İle İlgili Bilgiye Kimden veya Nereden Ulaştıklarına İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=9)
Maarif müfettişlerinden (Y-1; Y-3; Y-4; Y-8)	4
Ulusal Ajansın web sitesinden ve İnternet üzerinden (M-2; M-5)	2
daha önce proje yapmış olan okullardan ve arkadaşlarından (Y-7; Y-9)	2

3. Öğretmenlerin Görüşleri: Öğretmenler genel olarak katılım konusundaki bilgileri tablo 9'de belirtilen kişi ve birimlerden aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 9: Katılım İle İlgili Bilgiye Kimden veya Nereden Ulaştıklarına İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=19)
Ulusal Ajansın web sitesinden ve internet üzerinden (Ö-5; Ö-8; Ö-12; Ö-15; Ö-17; Ö-18; Ö-19)	7
Okul yönetiminden (Ö-9; Ö-11; Ö-16)	1
Maarif müfettişlerinden (Ö-3; Ö-7; Ö-10)	3
Hizmetiçi eğitim seminerinden (Ö-6; Ö-19)	2
Arkadaşlarından (Ö-2; Ö-5)	2

Bunların dışında “okullara gelen bilgilendirme yazıları ile ailede daha önce bu programlara katılan kişiler” de öğretmenler tarafından bu konularda bilgi edinilen kaynaklar olarak belirtilmiştir.

4. Maarif Müfettişi, Okul Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması:

Toplam 36 katılımcıdan 13’ü Ulusal Ajansın web sitesi ve internet üzerinden; 8 katılımcı arkadaşlarından; 7 katılımcıysa maarif müfettişlerinden, bu programlara katılma konusunda bilgi edindiklerini belirtmişlerdir. Maarif müfettişlerinin daha çok arkadaşları aracılığıyla; diğer yandan yöneticilerin, internet kaynaklarından ve maarif müfettişlerinden bu programlar hakkında bilgi edindikleri anlaşılmaktadır.

D. Katılımcıların, AB eğitim programlarına katılım konusunda yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına İlişkin Bulgular

Maarif Müfettişi, okul yöneticisi ve öğretmenlerin AB programlarına katılım konusundaki bilgi düzeylerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri tablo 10’da verilmektedir.

Tablo 10: Katılımcıların AB Eğitim Programlarına Katılım Konusundaki Bilgi Düzeylerine İlişkin Frekans Dağılımı

		<i>f</i>	<i>n</i>
Maarif Müfettişi	<i>Yeterli bilgi sahibi değilim</i>	4	8
	<i>Kısmen bilgi sahibiyim</i>	0	8
	<i>Yeterli bilgi sahibiyim</i>	4	8
Okul Yöneticisi	<i>Yeterli bilgi sahibi değilim</i>	0	9
	<i>Kısmen bilgi sahibiyim</i>	4	9
	<i>Yeterli bilgi sahibiyim</i>	5	9
Öğretmen	<i>Yeterli bilgi sahibi değilim</i>	6	19
	<i>Kısmen bilgi sahibiyim</i>	2	19
	<i>Yeterli bilgi sahibiyim</i>	11	19

Tablo 10 bütün olarak değerlendirildiğinde, toplam 36 katılımcıdan 20’sinin, bu programlara katılma konusunda yeterli bilgiye sahip olduğu, 6 katılımcının kısmen bilgi sahibi olduğu ve 10 katılımcının ise yeterli bilgiye sahip olmadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan gruplar içerisinde, bu programlara katılma konusunda bilgi sahibi olduğunu en fazla belirten grup ise öğretmen grubu olmuştur.

E. Katılımcıların, Ziyaret İçin Gittikleri Ülkelerin Eğitim Öğretim Faaliyetlerine Yönelik Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

1. Maarif Müfettişlerinin Görüşleri: Maarif müfettişleri, ziyaret ettikleri ülkeleri eğitim öğretim faaliyetleri açısından değerlendirdiklerinde; “Eğitim sisteminin planlı olması (M-1); öğrenci değerlendirme sisteminin farklı olması (M-2); öğrencilere erken yaşlarda meslekler hakkında bilgi verilmesi (M-3); hizmet içi eğitim faaliyetleri (M-4); eğitim sistemin daha felsefik olması; eğitim sistemindeki maddi olanakların daha geniş olması; eğitim personelinin daha eğitimli olması (M-5); yöneticilerin görev ve sorumlulukları ile denetim sisteminin yapısının farklı olması (M-6); eğitim

kurumlarımızın bu ülkelerdekenden çok geri olmadığına farkına varılması (M-7)” gibi konuların dikkatlerini çeken en önemli özellikler olduğunu belirtmişlerdir.

Bu konuda öne çıkan bazı müfettiş görüşleri şunlardır:

“En önemli özellik her şeyin önceden çok detaylı şekilde planlanarak yapılıyor olması, olabilecek aksaklık ve kontrol dışı gelişmelerin en aza indirilmesine çalışılıyor. ...” (M-1);

“İngiltere’de okul müdürleri öğretmenlerden 2 kat daha fazla kazanıyor. Ancak orada müdür olmayı insanlar pek istemiyor. Ancak Türkiye’de öğretmenler ve müdürler neredeyse aynı parayı kazanıyor. Hatta sıkı çalışan bir öğretmen hem daha az mesai yapıp hem daha çok kazanabilir. Ancak ülkemizde herkes müdür, müdür yrd gibi makamlara çok ilgi gösteriyor. Bunun sebebini önce İngiltere boyutunda araştırdım. Teftiş sisteminin ve hesap sorma mekanizmasının çok iyi işlediğini, bu baskının insanları müdür olma konusunda iki kez düşünmeye ittiğini gördüm.” (M-6).

2. Okul yöneticilerinin görüşleri: Yöneticiler, AB Ülkelerindeki eğitim öğretim faaliyetlerine ilişkin olarak tablo 11’de belirtilen konuların dikkatlerini çektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 11: Okul Yöneticilerin Ziyaret Ettikleri Ülkeleri Eğitim Öğretim Faaliyetleri Açısından Değerlendirmelerine İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=9)
Eğitime verilen önem ve eğitim öğretim olanaklarının fazla olması (Y-3; Y-4; Y-5; Y-7);	4
Mesleki yönlendirmenin erken yaşta ve büyük bir titizlikle yapılması (Y-2; Y-6; Y-7)	3
Öğretmenlerin istekli ve aktif olmaları (Y-7; Y-8);	2

Okullarda serbest kılık kıyafet uygulamasının olması (Y-2); Öğrencilerin tamamen hayata yönelik olarak hazırlanması (Y-1); Okula gelen bilgilendirme yazıları (Ö-14); Öğretmenlerin okul müdürleri tarafından seçilmesi (Y-9) gibi konular da yöneticilerin dikkatlerini çeken diğer en önemli özellikler olarak belirtilmektedir.

Bu konuda öne çıkan bazı müfettiş görüşleri şunlardır:

“...Aynı şartların ve imkânların ülkemizde sağlanması halinde ülkemizde eğitim alanında çok büyük gelişmeler yaşanacağına inanıyorum. Oradaki meslektaşlarımızın söyledikleri şu cümle beni çok etkiledi “Ülkemizde eğitimde tasarruf olmaz mantığı hakimdir.” dediler. Bizim ülkemizde ise son birkaç yıldaki kısmi gelişmeler dışında tam tersi bir görüş hakimdir” (Y-5);

“Okulöncesi eğitim programına ilişkin dikkatimi çeken en önemli özellik etkinliklerin bir bütünlük içermesiydi, geçişli olmasıydı, akıcıydı, öğretmenlerin yaşları, ortalamasının çok üstünde olmasına rağmen çok aktiftiler ve her öğretmenin özel bir yeteneği vardı öğrencileriyle paylaştığı (müzik, dans, drama, yabancı dil, el-becerileri vs.)” (Y-8);

“Ziyaret ettiğimiz ülkelerde Mesleki eğitimin çok yaygın olması; okuma oranının yüksek olması; mesleki yönlendirmenin erken yaşlarda yapılması; öğretmen ve derslik ihtiyaçlarının olmaması; öğretmenlerin daha yüksek performansla çalışmaları” (Y-7);

3. Öğretmenlerin görüşleri: Öğretmenler, AB Ülkelerindeki eğitim öğretim faaliyetlerine ilişkin olarak tablo 12’de belirtilen konuların dikkatlerini çektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 12: Öğretmenlerin Ziyaret Ettikleri Ülkeleri Eğitim Öğretim Faaliyetleri Açısından Değerlendirmelerine İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=19)
<i>Fiziki şartların daha iyi olması (Ö-1; Ö-3; Ö-12; Ö-13; Ö-14; Ö-15);</i>	6
<i>Ülkelerin eğitim uygulamaları açısından daha ileride olması (Ö-2; Ö-11; Ö-12; Ö-16);</i>	4
<i>Bu ülkelerin eğitim uygulamaları açısından daha ileride olması (Ö-2; Ö-11; Ö-12; Ö-16);</i>	4
<i>Okula başlama yaşının erken olması ve üst kademelere geçişte sınavın olmaması (Ö-2; Ö-4; Ö-12);</i>	3
<i>Öğrencilerin öz güvenlerinin yüksek olması nedeniyle daha rahat hareket etmeleri ve daha rahat olmaları (Ö-1; Ö-17);</i>	2
<i>Ailelerin daha bilinçli olması (Ö-1; Ö-3);</i>	2
<i>Uzmanlaşmaya daha fazla önem verilmesi (Ö-6; Ö-10);</i>	2
<i>Eğitim ve öğretim alanında daha iyi rehberlik yapılması ve mesleki yönlendirmenin erken yaşlarda başlatılması (Ö-8; Ö-9);</i>	2

Okullarda serbest kıyafet uygulamasının olması (Ö-1); Eğitim ile ilgili tercihlerde, çocuğun kendi tercihinin önemli olması (Ö-5); Teknolojinin eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak görülmesi (Ö-7); Spor ve sanata daha fazla önem verilmesi (Ö-9); Öğrencilerin dikkat sürelerinin daha uzun olması (Ö-18); Planlı hareket edilmesi (Ö-19) gibi konular da öğretmenlerin dikkatlerini çeken diğer önemli özellikler olarak ifade edilmiştir.

Bu konuda öne çıkan bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

“İmkan ve olanakların fazlalığı, velilerin öğretmenlere, eğitime bakış açısı, fazla resmiyet protokol olmadan da gelişebileceği. Yani görüntü değil içerik önemli” (Ö-3);

“Aslında ziyaret ettiğim ülkeler de bizim eğitim faaliyetlerinden daha farklı bir uygulama görmedim, sadece sınıflar daha donanımlıydı” (Ö-15);

“Bizler faaliyet yaparken çocuklarımızın bir hayli hareketli olması faaliyetlerimizi bu durumu düşünerek uygulamamıza sebep oluyor. Çalışma yaptığım ülkedeki öğrenciler uzun süre dikkatleri dağılmadan uzun süreli bir faaliyeti uygulayabiliyorlar. Çocukların dikkat süreleri hakkında azımsanamayacak kadar fark olduğunu düşündüm” (Ö-18).

4. Maarif Müfettişi, Okul Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması:

Konuya ilişkin olarak her üç grubun görüşleri birlikte değerlendirildiğinde; maarif müfettişi görüşleri belirli bir bütünlük ortaya koymazken, yönetici görüşlerinin daha çok *“Eğitime verilen önem ve eğitim öğretim olanaklarının fazla olması; mesleki yönlendirmenin erken yaşta ve büyük bir titizlikle yapılması”* konuları etrafında yoğunlaştığı; öğretmen görüşlerinin ise daha çok *“Fiziki şartların daha iyi olması; bu ülkelerin eğitim uygulamaları açısından daha ileride oldukları; okula başlama yaşının erken olması ve üst kademelere geçişte sınavın olmaması”* konuları etrafında yoğunlaştığı görülmektedir.

F. Katılımcıların Ziyaretlerinde Ne Gibi Yeni Konular Öğrendiklerine İlişkin Bulgular

1. Maarif Müfettişlerinin Görüşleri: Maarif müfettişlerinin ziyaretleri sırasında AB ülkelerine ilişkin öğrendikleri yeni konular tablo 13’de belirtilen konular etrafında toplanmaktadır.

Tablo 13: Maarif Müfettişlerinin Ziyaretleri Sırasında AB Ülkeleri Hakkında Öğrendiklerine İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=8)
<i>Avrupalılarla amaçlarımız, beklentilerimiz ve kültürel açıdan yakın olduğumuz (M-2; M-7);</i>	2
<i>Tarihi eser ve binaların bu ülkelerde de oldukça fazla olduğu ve bu eserlerin iyi bir şekilde korunduğu (M-4; M-6);</i>	2
<i>Avrupa’nın güçlü bir geleneksel yapıya sahip olduğu (M-5; M-7);</i>	2

Farklı kültürlerden gelen insanların teknoloji kullanımı konusunda ortak tutumlarının olduğu (M-4); Zaman yönetimi konusunda duyarlılık (M-4); Avrupa ülkelerinin kültürel açıdan zannedildiği kadar ileride olmadığı (M-1); Yemek kültürlerinin Türkiye kadar zengin olmadığı (M-6)” gibi konular da müfettişler tarafından AB Ülkeleri ve Avrupa Kültürü hakkında daha önce bilmedikleri yeni konular olarak ifade edilmiştir.

“Bireysel olarak birbirimize çok yakın olduğumuz. Amaç ve beklentilerimizin aynı yada birbirine çok yakın olduğu” (M-2);

“İnsanların dilleri, kültürleri coğrafyaları, etnik kökenleri farklı da olsa teknolojinin katılımcı tüm ülkeler tarafından kullanılması; zaman planlamasında oldukça uygulanabilir bir planlılığın olması; tarihi binaların, eserlerin ve kalıntıların oralarda da oldukça fazla olması” (M-4);

2. Okul Yöneticilerinin Görüşleri: Okul yöneticilerin ziyaretleri sırasında AB ülkelerine ilişkin öğrendikleri yeni konular tablo 14’de belirtilen konular etrafında toplanmaktadır.

Tablo 14: Okul Yöneticilerinin Ziyaretleri Sırasında AB Ülkeleri Hakkında Öğrendiklerine İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=9)
<i>Aile ve kendi değerlerine önem verdikleri (Y-1; Y-6; Y-8);</i>	3
<i>Avrupalıların bizim kültürümüze yabancı oldukları; bununla birlikte ülkemizi ziyaret ettiklerinde ön yargılarının ortadan kalktığı (Y-5; Y-7);</i>	2
<i>Disiplinli oldukları; planlı yaşadıkları; zaman yönetimine önem verdikleri (Y-2; Y-8);</i>	2

Tarihe önem verildiği (Y-1); İlişkilerin ve aile mefhumunun zayıf olduğu (Y-2); Ailelerin çocuklarının eğitimi için çok çaba gösterdikleri (Y-3); İnsan hakları konusunda ileri oldukları (Y-9) gibi konular da yöneticiler tarafından AB Ülkeleri ve Avrupa Kültürü hakkında daha önce bilmedikleri yeni konular olarak ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin bazı yönetici görüşleri şunlardır:

“İnsanların büyük bir çoğunluğu için aile halen yaşamın merkezini oluşturmaktadır, ancak birlikte yaşama şekilleri daha açık hale gelmiş durumda: Devletin hak eşitliği konusunda almış olduğu kararlı tedbirler sayesinde kadının ve erkeğin rolleri ile ilgili anlayış değişmiştir” (Y-6);

“Avrupa birliği ülkeleri ve Avrupa kültürüne ilişkin bilgiden ziyade duygularım vardı. Onları birebir görme fırsatım oldu. Değerlere ve değerler eğitimine çok önem verdiklerini fark ettim. Çok dakik olduklarını, zamanı planlayarak iyi kullandıklarını gördüm” (Y-8);

“İnsanların göründükleri kadar çok rahat olmadıklarını aşırı disiplinden yolda giderken bile tedirgin yürüdüklerini gördüm. Günlerce çocuk sesi duymadık, gençlik gündüz ne kadar çalışıyorsa gece de o kadar eğlence yerlerinde sabahın ilk ışıklarına kadar vakit harcıyorlar. Ancak iş disiplinleri beni çok etkiledi. Şehirlerin Düzenli, tertipli ve görüntü kirliliği olmadığını, kurulmuş bir saat gibi hayatlarını devam ettirdikleri ancak ilişkilerin çok zayıf olduğunu söyleyebilirim. Aile mefhumu yok denecek durumda” (Y-2).

3. Öğretmenlerin görüşleri: Öğretmenlerin ziyaretleri sırasında AB ülkelerine ilişkin öğrendikleri yeni konular tablo 15’de belirtilen konular etrafında toplanmaktadır.

Tablo 15: Öğretmenlerin Ziyaretleri Sırasında AB Ülkeleri Hakkında Öğrendiklerine İlişkin Frekans Dağılımı

	f (n=19)
Demokrasi bilinçlerinin güçlü olduğu ve insana değer verdikleri (Ö-1; Ö-4; Ö-8; Ö-9; Ö-12; Ö-13)	6
Kültürel ve sosyal değerlerine önem verdikleri (Ö-1; Ö-2; Ö-11; Ö-16);	4
Sorunlara karşı bakış açılarının farklı olduğu (Ö-6; Ö-10; Ö-14);	3
Zaman yönetimi konusunda dikkatli oldukları ve planlı hareket ettikleri (Ö-9; Ö-10; Ö-11);	3
Ülkemize karşı bakış açıları (Ö-3; Ö-5; Ö-17);	3
Avrupalılarla kültürel açıdan yakın olduğumuz (Ö-1; Ö-15);	2
Temizlik ve çevre bilincinin gelişmiş olduğu (Ö-1; Ö-2);	2

Avrupa Ülkelerinde hayat standartlarının yüksek olduğu (Ö-4); Dil öğretiminde ülkemizdekine benzer sıkıntıların bu ülkelerde de yaşandığı (Ö-7); Tarihi eser ve binaların bu ülkelerde de oldukça fazla olduğu ve bu eserlerin iyi bir şekilde korunduğu (Ö-8); Avrupalıların tutumlu oldukları (Ö-8); Yaptıkları işe çok saygı duydukları (Ö-11)” gibi konularda öğretmenler tarafından AB ülkeleri ve Avrupa kültürü hakkında yapılan tespitler olarak ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin olarak öne çıkan bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

“Avrupa Birliği ülkelerinin de bu projelerle diğer ülkelerin kültürlerini öğrenmeye meraklı olduklarını, misafirperverlikleri, yardımseverlikleri ve aile kavramına tahminimden fazla önem veriyor olmaları, demokrasi ve temizlik bilincinin çok iyi oturmuş olması beni çok mutlu etti. Şunu anladım ki: Hissedilen duyguların aynı olup, sadece dilimizin ve dinimizin farklı olmasıydı. Bana göre Türklerden hiç farklı değillerdi” (Ö-1);

“Bize göre daha kapsamlı düşünebiliyorlar. Ayrıntılar onlar için çok önemli. Ve zamanı kullanma becerileri bize göre çok daha ileri düzeyde. Buda onların daha programlı hareket etmelerini sağlıyor” (Ö-10);

“Cemiyetçilik anlayışının yani bireysel özgürlüğün oldukça ön planda olduğu, sokaktaki ekonominin anlatıldığı kadar canlı olmadığı ancak okullarda ideal bir eğitimin sürdürüldüğü, ciddi bir dini yaşantının olmadığı kanısına vardım” (Ö-13);

“Kişilerin problemlere yaklaşımı açısından sorunları çözümleri ile birlikte ele almaları, sorunların çözümlerle birlikte sunulması” (Ö-14);

4. Maarif Müfettişi, Okul Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması:

Her üç grubun görüşleri değerlendirildiğinde “Tarihi eserlere önem verildiği ve bunların iyi bir şekilde korunduğu; Avrupalıların sosyal, kültürel değerlere önem verdiği ve Avrupa’nın güçlü bir geleneksel yapıya sahip olduğu; Avrupalıların zaman yönetimi konusunda dikkatli oldukları ve planlı hareket ettikleri” yönündeki görüşlerin her üç grup tarafından da vurgulanan ortak görüşler olduğu görülmektedir. “Demokrasi bilinçlerinin güçlü olduğu ve insana değer verdikleri; ülkemize karşı farklı bakış açılarına sahip oldukları” görüşü hem yönetici ve hem de öğretmen grubunda yer alan katılımcılar tarafından benzer şekillerde dile getirilmiştir.

G. Katılımcıların, AB Hakkındaki Görüşleri Bu Programlara Katıldıktan Sonra Değişip Değişmediğine İlişkin Bulgular

1. Maarif Müfettişlerinin Görüşleri: Maarif müfettişleri grubunda bulunan 5 katılımcı görüşlerinin değiştiğini belirtmekteyken, 1 katılımcı kısmen değiştiğini, 2 katılımcı ise görüşlerinin değişmediğini belirtmektedir. Düşüncelerinin değiştiğini belirten 5 katılımcıdan 2’si bu değişimin olumsuz yönde olduğunu belirtirken, 3 katılımcı bu değişimin olumlu yönde olduğunu belirtmektedirler. Bu görüşler genelde “Avrupa’nın zannedildiği kadar sorunsuz ve mükemmel bir sisteme sahip olmadığı (M-1; M-2; M-5); Avrupa insanları ile ilgili görüşlerinin değiştiği (M-4; M-5; M-6; M-7)” konuları etrafında yoğunlaşmaktadır.

2. Okul Yöneticilerinin Görüşleri: Katılımcılardan 7’si programlara katıldıktan sonra görüşlerinin olumlu yönde değiştiğini belirtmişlerdir. Diğer yandan 2 katılımcıysa görüşlerinin olumsuz yönde değiştiğini belirtmiştir. Bu konuda düşüncelerinin olumsuz yönde değiştiğini belirten iki katılımcı (Y-3;Y-4) görüşlerini; “... Değişti. Avrupa Birliğinin ekonomik olarak ülkemize pek fazla bir getirisi olacağını düşünmüyorum” (Y-3); “...Pek değil, Avrupa birliğinin ülkemize ekonomik bakımında pek fazla bir getirisi olacağını düşünmüyorum” (Y-4) şeklinde ifade etmektedirler.

3. Öğretmenlerin Görüşleri: Katılımcılardan 10’u programlara katıldıktan sonra görüşlerinin olumlu yönde değiştiğini belirtmişlerdir. Diğer yandan 3 katılımcı görüşlerinin kısmen değiştiğini, 5 katılımcı görüşlerinin değişmediğini belirtmiştir. 1 katılımcıysa bu konuda görüş bildirmemiştir.

Bu konuda öne çıkan bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

“Başarıları ve hayat standartları hakkında görüşlerim değişti. Tahmin ettiğimiz üstünde standartlarının olması ve herkesin işine dört elle sarılması başarıyı hakkettiklerini gösterdi” (Ö-4);

“Avrupa birliğinin avantajlarının olduğuna inanıyordum. Bu programdan sonra, özellikle işi dil öğretmek ve öğrenmek olanlar için ne kadar faydalı olduğuna daha da inandım” (Ö-7);

4. Maarif müfettişi, okul yönetici ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması:

Araştırmaya katılan maarif müfettişi, yönetici ve öğretmenlerin bu konudaki görüşleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, 36 katılımcının 20’si bu programa katıldıktan sonra görüşlerinin olumlu yönde değiştiğini belirtirken, 4 katılımcı görüşlerinin kısmen değiştiğini; 4 katılımcı görüşlerinin olumsuz yönde değiştiğini; 5 katılımcı görüşlerinin değişmediğini belirtmiştir. 1 katılımcıysa bu konuda görüş belirtmemiştir.

H. Katılımcıların, Bundan Sonraki Süreçte de Bu Tür Faaliyetlere Katılma Düşüncelerine İlişkin Bulgular

1. Maarif Müfettişlerinin Görüşleri: Katılımcıların tamamı, “Gezip görme ve dünyayı tanıma isteği (M-1; M-2;M-4); Bilgi düzeyini artırma ve mesleki gelişim sağlama (M-3; M-5; M-6; M-7); Dil becerilerini geliştirme (M-5); Karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımında bulunma (M-8)” gibi nedenlerden dolayı bu tür faaliyetlere bundan sonraki süreçte de katılmayı düşündüklerini belirtmişlerdir.

2. Okul yöneticilerinin görüşleri: Katılımcıların tamamı bu sürece bir kez daha katılmayı düşündüklerini belirtmişler, bunun da nedeni olarak “Farklı yerleri ve kültürleri görme ve tanıma isteğini (Y-1; Y-3; Y-4; Y-5; Y-7); Ülkemizi ve kültürümüzü tanıtmaya olanağı vermesini (Y-5; Y-9); Bu tür ziyaretlerin insanların ufkunu açmasını (Y-1); Yabancı dil becerilerine katkı sağlamasını (Y-1); Bu tür ziyaretlerin öğrencilere olumlu katkılarının olmasını (Y-2); Ön yargıları gidermesini (Y-2); Kişisel ve mesleki açılarından kendilerini geliştirmelerine katkı sağlamasını (Y-4); Bu ülkelerdeki farklı eğitim uygulamalarını tanıma olanağı sağlamasını (Y-6)” göstermişlerdir.

3. Öğretmenlerin görüşleri: Araştırmaya katılan 18 öğretmen, bu çalışmalara bir kez daha katılmayı düşündüklerini belirtirken 1 öğretmen ise katılmak istemediğini belirtmiştir.

Bir kez daha katılmayı düşünen katılımcılar, bu düşüncelerine neden olarak; “Kişisel ve mesleki gelişim açısından kendilerine katkı sağlamasını (Ö-1; Ö-5; Ö-6; Ö-12; Ö-16; Ö-17; Ö-18); Farklı yerleri ve kültürleri görme ve tanıma isteğini (Ö-11; Ö-15; Ö-16; Ö-19); Bu çalışmaların hayat tecrübelerini artırmasını ve ufuklarını açmasını (Ö-2; Ö-9; Ö-11; Ö-12); Farklı yerleri ve kültürleri görme ve tanıma isteğini (Ö-11; Ö-15; Ö-16; Ö-19); Karşılıklı bilgi, deneyim ve kültürel paylaşımında bulunmak (Ö-4; Ö-13); Yabancı dil becerilerine katkı sağlamasını ve mesleki motivasyonu artırmasını (Ö-7); Bu ülkelerdeki farklı eğitim uygulamalarını tanıma olanağı sağlamasını (Ö-10)” göstermektedirler.

4. Maarif müfettişi, okul yönetici ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması:

Bir kişi dışında katılımcıların tamamı, bu tür çalışmalara tekrar katılmak istediklerini belirtmiştir. Bunun nedeni olarak da, kişisel ve mesleki açıdan kendilerine katkı sağlaması, farklı

kültürleri tanıma isteği, karşılıklı deneyim ve bilgi paylaşımı sağlaması ve yabancı dil becerilerine katkı sağlaması gösterilebilir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yapılan çalışma sonucunda aşağıdaki sonuç ve önerilere ulaşılmıştır.

1) Araştırma sonucunda; maarif müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenler, AB Eğitim programlarına genel olarak “Yeni yerler görmek, farklı ülkeleri, kültürlerini ve eğitim uygulamalarını tanımak; AB ülkelerindeki bilgi birikimi ve farklı uygulamaları yerinde görmek” gibi amaçlarla katıldıklarını belirtmişlerdir.

AB Eğitim Programının genel amaçları değerlendirildiğinde, eğitim kurumları arasında bilgi ve deneyim değişimi gibi konularda yakınlaşma ve iş birliğini sağlama, uygulamalar ve materyallerin kullanımındaki yeniliklerin geliştirilmesi gibi amaçların sıkça vurgulandığı görülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, belirtilen katılım amaçlarının AB Eğitim Programlarının amaçlarıyla da büyük oranda örtüştüğü görüldüğünden, eğitim kurumlarımızda bilgi ve deneyimin artırılması için, eğitim çalışanlarının bu tür programlara katılımları teşvik edilmeli ve başvuru yapma konusundaki bilgi düzeyleri artırılmalıdır.

2) Katılımcılar bu tür programların kendilerine “AB ülkelerindeki eğitim uygulamalarını tanıma ve ülkemizle karşılaştırma, bu ülkelerin sosyal ve kültürel yaşantıları hakkında bilgi edinme; dil becerilerini geliştirmesi ve yabancı dil öğrenmeyi özendirilmesi; yeni bakış açıları kazandırması” gibi katkılar sağladığını ifade etmişlerdir.

Lembet (2008)’de AB Eğitim ve Değişim Programları kapsamında yer alan Sokrates Programının, Yüksek Öğretimi kapsayan Erasmus Programı ile Avrupa ülkelerinde herhangi birine gitmiş ve dönmüş öğrencilerin burada yaşadıkları dil ile ilgili sorunları ve kendi ülkelerine döndükten sonraki kazanımlarını ele aldığı araştırmasında; dil bilmemenin bir sorun olarak görüldüğünü ve döndükten sonra dil öğrenmeyi teşvik açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Ortaya konulmuş olan görüşlerin değerlendirilmesinden de anlaşılacağı üzere, bu çalışmalar genel olarak katılımcılara, Avrupa kültürünü tanıma, bu ülkelerdeki eğitim uygulamalarını yerinde görebilme, başarılı uygulamaları ülkelerine taşıyabilme olanağı sağlamaktadır. Ayrıca dil becerilerinin geliştirilmesine de olumlu katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle, bu programlara daha fazla eğitim çalışanının katılımının sağlanmasının, çalışanların öz farkındalık düzeyini artıracığı, eğitim çalışanlarımıza yeni bakış açıları kazandırarak onların mesleki yeterliliklerini olumlu yönde artıracığı söylenebilir.

3) Maarif müfettişlerin daha çok arkadaşlarından; okul yöneticilerin, internet ve maarif müfettişlerinden; öğretmenlerin ise Ulusal Ajansın web sitesi ve internet üzerinden bu programlar hakkında bilgi edindikleri ortaya konulmuştur. Okul yöneticileri ve öğretmenler, bu konularda bilgi edinmelerinde, maarif müfettişlerinin de önemli katkılar sağladıklarını sıkça dile getirdiklerinden, bu

konularda maarif müfettişlerinin bilgi düzeylerinin artırılmasının, bu tür programlara daha fazla kişinin katılmasına önemli derecede katkı sağlayacağı söylenebilir.

Katılımcı gruplar içerisinde bu programlara katılım konusunda bilgi sahibi olduğunu en fazla belirten grup öğretmenler olmuştur. Bu konu, maarif müfettişi ve yönetici grupları arasında, öğretmen grubuna nazaran kısmen daha az olarak dile getirilmiştir. Bu sonuçtan hareketle yönetici ve maarif müfettişlerinin bu programlara katılma konusunda bilgi düzeylerinin artırılmasına yönelik hizmet içi eğitim etkinliklerine önem verilmesi gerektiği söylenebilir.

4) Okul yöneticileri ve öğretmenler, çalışmaya katıldıkları ülke ile Türkiye'yi eğitim öğretim faaliyetleri açısından değerlendirdikleri zaman, dikkatlerini çeken en önemli özelliklerin bu ülkelerde “Eğitime verilen önemin ve eğitim öğretim olanaklarının fazla olması; mesleki yönlendirmenin erken yaşta ve büyük bir titizlikle yapılması; eğitim uygulamalarının daha ileride olması; okula başlama yaşının erken olması ve üst kademelere geçişte sınavın olmaması” gibi özelliklerinin olduğunu ifade etmişlerdir.

Parmaksız (2010) tarafından Türkiye ve bazı AB ülkelerindeki öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitim programlarının karşılaştırmasına yönelik yapılan araştırmada Avrupa ülkelerinde hizmetiçi eğitimin önemli olduğu, ciddi ve sürekli bir faaliyet şeklinde yapıldığı yönünde sonuçlara ulaşılmıştır ki bu sonuç bu araştırmadaki katılımcıların eğitim-öğretime ilişkin tespitleriyle örtüşmektedir.

Katılımcılar tarafından belirlenen bu tür farklılıkların, üst düzey eğitim yöneticilerimiz tarafından değerlendirilerek, uygulamaya geçirilmesinin eğitim sistemimize olumlu katkılar sağlayacağı söylenebilir.

5) Okul yöneticisi ve öğretmenler katıldıkları programlarda “AB ülkelerinde tarihi eserlere önem verildiği ve bunların iyi bir şekilde korunduğu; Avrupalıların sosyal, kültürel değerlere önem verdikleri ve güçlü bir geleneksel yapıya sahip oldukları; Avrupalıların zaman yönetimi konusunda dikkatli oldukları ve planlı hareket ettikleri” gibi yeni bilgiler öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların büyük çoğunluğunun AB hakkındaki görüşlerinin, katılım sonrasında olumlu yönde değiştiği ortaya konulmuştur. Araştırmaya katılan 36 kişiden 20'si görüşlerinin olumlu yönde değiştiğini bildirmişlerdir. Katılımcılar, bu tür çalışmaların kendilerine, farklı yerleri ve kültürleri görme ve tanıma olanağı sağladığını, bilgi düzeylerini artırdığını, mesleki gelişimlerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. AB Eğitim programlarının bir diğer amacının da ön yargıların ortadan kaldırılarak kültürler arası yakınlaşma yoluyla ortak AB vatandaşlık bilinci oluşturmak olduğu göz önüne alındığında, katılımcıların öğrenmiş oldukları yeni bilgilerin, AB Eğitim programlarının amaçları ile de örtüştüğü söylenilebilir.

KAYNAKÇA

- Didou-Aupetit, S. (2002). “Küreselleşme, NAFTA ve Meksika'da Yüksek Öğretim Sistemi: Konular, Tehditler ve Reformlar”(Çevirenler: Haşim Koç, Gülçin Tunalı-Koç), *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, Yıl: 2 (1), 81–92
- DPT (1995). *Dünyada Küreselleşme ve Bölgesel Entegrasyonlar*, Ankara, Yayın No: 2375
- _____(2000). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Küreselleşme Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara, Yayın no: 2544.
- Erdem, A. R. (2002). *Pamukkale Üniversitesi'nin Bugünü ve Geleceğine İlişkin Önemli İç ve Dış Paydaşlarının (İlgi Gruplarının) Alguları* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- _____(2008). “Küreselleşme Bağlamında Türkiye'de Eğitim Bilimlerinin Bugünü ve Geleceği”, *Üniversite ve Toplum Dergisi*, 8 (4). <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=380> adresinden 12.10.2015 tarihinde alınmıştır.
- Gedikoğlu, T. (2005). “Avrupa Birliği sürecinde Türk Eğitim Sistemi: sorunlar ve çözüm önerileri”. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1 (1), 66-80.
- Gümrükçü, H. (2005). *Küreselleşme, Türkiye ve Avrupa Yükseköğretim alanı*. Avrupa-Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Yayını, Ankara.
- İlhan, A. Ç. (2003). *Avrupa Birliği ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Yayın No: 192.
- İşeri, A. (2005). *Avrupa Birliği giriş sürecinde Erasmus programı uygulamasına ilişkin uzman görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Carla, W. (2008). *Introducing qualitative research in psychology*. Berkshire: McGraw – Hill Education.
- Kış A. ve Konan N. (2012). “İnönü Üniversitesi Öğretim Elemanlarının A.B. Eğitim Programlarından Erasmus'a İlişkin Bilgi ve Görüşleri”. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 11 (1), 41-60.
- Kızılçelik, S. (2002). “Kapitalizmin Diasporası Olarak Küreselleşme”, *Eğitim Araştırmaları*, 2 (6), 12–33
- Kogan, M. (2000). Lifelong learning in the UK. *European Journal of Education*, 35 (3), 343-359.
- Kohlbacher, F. (2005). “The use of qualitative content analysis in case study research”. *Forum: Qualitative Social Research*, 7(1), 21. <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0601211>.
- Lembet, Z. (2008). *Avrupa Birliği eğitim ve değişim programlarının yabancı dil öğreniminde kültürel etkileşime olan katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

-
- Lifelong Learning Programme Guide (2013), Part IIA: *Sub-Programmes and Actions* http://ec.europa.eu/education/lfp/doc/call13/part2_en.pdf adresinden 27 Ocak 2013 tarihinde alınmıştır.
- Parmaksız, R. Ş. (2010). *Türkiye’de ve bazı Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitim programları ve uygulamaları*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Snappe, D. & Spencer, L. (2003). *The foundation of qualitative research. Qualitative research practice. A guide for social science students and researchers*. (Edit. J. Ritchie ve J. Lewis). London: Sage Publications.
- Sönmez, V. (2002) Küreselleşmenin Felsefi Temelleri, Eğitim Araştırmaları, 2 (6), 1–11
- Topsakal C. ve Sünbül A. M. (2005), *Öğretmenin Dünyası*. Odunpazarı Belediyesi Yayınları, Mikro Basım-Yayım-Dağıtım, Ankara.
- Tuschling, A. & Engemann, C. (2006). From education to lifelong learning: the emerging regime of learning in the European Union. *Educational Philosophy and Theory*, 38 (4), 451-469.
- Tuzcu, G. (2006). *Avrupa Birliği’ne giriş süreci ve eğitimde vizyon 2023*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- U.A. (2014). Erasmus+ Programı: Genel Yapı, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi> adresinden 12 Aralık 2014 tarihinde alınmıştır.
- Yin, R. K. (1984). *Case study research: design and methods*. Beverly Hills: Sage Publications.